

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 7173/2022
03.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Јовичић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Душко Никодијевић, адвокат из ..., ради побијања дужникових правних радњи, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 19/21 од 17.11.2021. године, у седници одржаној 03.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 19/21 од 17.11.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Великој Плани, Судска јединица у Смедеревској Паланци П 26/17 од 12.09.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се утврди да нема правног дејства према тужиоцу уговор о куповини и продаји закључен између ВВ из ... као продавца и тужене ББ из ... као купца, оверен код Основног суда у Смедереву дана 05.12.2012. године под ОвЗ бр. 3616/12, чији су предмет непокретности уписане у лн .. КО ... (ближе означене као у изреци), у делу неопходном за намирење тужиочевог потраживања, утврђеног правноснажном пресудом Основног суда у Смедереву, Судска јединица у Смедеревској Паланци П 121/2010 од 18.01.2011. године, ради намирења тужиочевог новчаног потраживања од 612.630,35 динара са законском затезном каматом, као и ради намирења трошкова поступка од 239.173,94 динара путем продаје истих непокретности и наплате, што је тужена дужна дозволити и трпети. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове поступка од 154.500,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 19/21 од 17.11.2021. године, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке, тако што је утврђено да нема правног дејства према тужиоцу уговор о куповини и продаји закључен између ВВ из ... као продавца и тужене ББ из ... као купца, оверен код Основног суда у Смедереву дана 05.12.2012. године под ОвЗ бр. 3616/12 чији су предмет непокретности уписане у лн .. КО ... (ближе означене као у изреци), у делу неопходном за намирење тужиочевог

потраживања, утврђеног правноснажном пресудом Основног суда у Смедереву, Судска јединица у Смедеревској Паланци П 121/2010 од 18.01.2011. године, ради намирења тужиочевог новчаног потраживања од 612.630,35 динара са законском затезном каматом, као и ради намирења трошкова поступка од 239.173,94 динара путем продаје истих непокретности и наплате, што је тужена дужна дозволити и трпети. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде, па је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати 190.375,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова другостепеног поступка исплати 18.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремено ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану одлуку применом члана 408. у вези члана 403 став 2 тачка 2. ЗПП („Сл. гласник РС“ бр. 72/11, 55/14 ... 10/23), Врховни суд је оценио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде из члана 374. став 1. у вези са чланом 8. ЗПП на коју се указује у ревизији, с обзиром да у поступку пред другостепеним судом одлука није донета после одржане расправе пред тим судом.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац као давалац издржавања и ВВ као прималац издржавања закључили су уговор о доживотном издржавању оверен 14.06.2006. године у предмету 3 Р 105/2000 Општинског суда у Смедеревској Паланци, којом је прималац издржавања иза своје смрти оставила тужиоцу као даваоцу издржавања непокретност и то: к.п. ..., .. са зградом и .., све уписано у лн .. КО Пресудом од 27.12.2005. године (која је потврђена пресудом од 08.05.2007. године) уговор је раскинут због поремећених односа уговорних страна и одбијен захтев за раскид уговора због неизвршавања уговорних обавеза. Тужилац је 27.03.2006. године у предмету П 295/06 поднео тужбу против ВВ као тужене због стицања без основа по раскинутом уговору о доживотном издржавању. У току тог поступка по предлогу тужиоца, решењем од 05.04.2006. године одређена је привремена мера забележбом спора вредности 1.027.770,00 динара у лн .. КО Поступак је окончан доношењем пресуде П 121/10 од 18.01.2011. године (потврђеном 05.09.2012. године), којом је ВВ обавезана да на име стицања без основа исплати тужиоцу 607.497,05 динара са каматом, као и трошкове поступка од 239.173,94 динара. ВВ је у лн бр. .. КО ... уписана као власник са 1/1 на к.п. ..., .. и .. са породичном стамбеном зградом на к.п. ..., а у Г листу је 19.04.2006. године уписана забележба спора у предмету Општинског суда у Смедеревској Паланци П 295/06 тужиоца против ВВ на свим парцелама и породичној стамбеној згради. ВВ, као продавац и тужена, као купац су закључили уговор о купопродаји судски оверен 05.12.2012. године, чији је предмет продаја наведених парцела и зграде из лн бр. .. КО ..., којим је уговором ВВ задржала право доживотног становања. У лн .. КО ... под бр. 952/02-1810/12 забележен је 05.12.2012. године захтев за промену имаоца права на наведеним непокретностима, тужена је уписана са 1/1 удела на парцелама и згради означеној бројем 1. и пренета забележба спора у предмету Општинског суда у Смедеревској Паланци П 295/06. ВВ је пољопривредни пензионер са пензијом од 7.500,00 динара. Кућни плац је наследила од супруга, а обрадиво

земљиште купила 1975. године. Тужена и ВВ станују у близини, куће им се налазе једна прекопута друге. Тужена је знала за постојање уговора о доживотном издржавању који је био закључен између тужиоца и ВВ, као и да је тај уговор раскинут. Тужена је ВВ позајмљивала разне новчане износе претходних година у износу од укупно 4.500 евра. Због немогућности исплате тог дуга, ВВ је туженој продала наведене непокретности, с тим што је узет у обзир дуг који је она имала од 4.500 евра и тужена је на име купопродајне цене извршила доплату од 2.000 евра, будући да је купопродајна цена износила 6.500 евра. ВВ не поседује другу непокретност, осим непокретности која је била предмет закљученог уговора о купопродаји са туженом. Тужба у предметној парници поднета је 26.12.2012. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, Врховни суд је оценио да је побијаном одлуком правилно примењено материјално право када је преиначена првостепена пресуда и усвојен тужбени захтев, уз основан закључак другостепеног суда да су у конкретном случају испуњени услови за побијање дужникових правних радњи прописани Законом о облигационим односима.

Ревизија неосновано указује на погрешну примену материјалног права.

Законом о облигационим односима – ЗОО чланом 280. прописано је да сваки поверилац чије је потраживање доспело за исплату, и без обзира кад је настало, може побијати правну радњу свог дужника која је предузета на штету поверилаца (став 1), као и да се сматра да је правна радња предузета на штету поверилаца ако услед њеног извршења дужник нема довољно средстава за испуњење повериоцевог потраживања (став 2). Теретно располагање може се побијати ако је у време располагања дужник знао или могао знати да предузетим располагањем наноси штету својим повериоцима и ако је трећем лицу са којим је или у чију је корист правна радња предузета то било познато, или могло бити познато (члан 281. став 1. истог Закона). Чланом 283. став 1. истог Закона прописано је да се побијање може вршити тужбом или приговором, док чланом 284. да ако суд усвоји тужбени захтев, правна радња губи дејство само према тужиоцу и само колико је потребно за испуњење његових потраживања.

Имајући у виду изнето, у конкретном случају су испуњени услови за побијање дужникових правних радњи у смислу члана 280. - 284. ЗОО, јер су дужник и тужена као треће лице знале и могле знати да закључењем уговора о купопродаји наносе штету тужиоцу као повериоцу. Наиме, дужник је у тренутку предузимања радње која је предмет побијања знала и могла знати да себе доводи у стање инсолветности (презадужености), с обзиром да јој је услед наведеног располагања преостао једино приход породичне пензије из којег није у могућности да исплати допело потраживање тужиоца као повериоца. Туженој је, с друге стране, било познато (односно није могло остати непознато) да је дужник знала и могла знати да закључењем уговора о купопродаји дужник наноси штету тужиоцу као повериоцу, јер је имала непосредан увид у тешке имовинске прилике дужника, знала да је уговор о доживотном издржавању са тужиоцем раскинут, да је извршена забележба вођења спора између тужиоца и дужника, као и да дужник осим имовине која је предмет уговора о купопродаји другу имовину не поседује. Услед наведеног, предметно теретно располагање (правна радња) је у односу на тужиоца преузето од стране дужника и трећег лица противно начелу савесности и поштења (несавесно) и с тога правилно санкционисано од стране другостепеног суда утврђењем да уговор о куповини и продаји закључен између дужника као продавца и ревидента као купца (трећег лица)

нема правног дејства према тужиоцу, у обиму потребном за испуњење наплате његовог доспелог потраживања, применом цитираних одредаба Закона о облигационим односима.

С тим у вези, без утицаја на другачије одлучивање у овој правној ствари је истицање ревизије да се дужник предузетим теретним располагањем само користи својим правом да изврши избор намирнења једног од више поверилаца доспелих потраживања и да због тога последице предузетог теретног располагања делују пуноважно и према тужиоцу. Ово с тога јер из несавесног поступања дужника према повериоцу и на његову штету, за дужника не може настати право, а како то налажу начела савесности и поштења, забране злоупотребе права, забране проузроковања штете, дужности испуњења обавезе и понашања у извршавању обавеза и остваривању права и сагласно тим начелима одредбе Закона о облигационим односима на којима је правилно засновано другостепено пресуђење и захтеву тужиоца пружена правна заштита.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом члана 414. ЗПП, одлучио као у изреци.

Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић